

ΠΕΝΤΕ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΗ ΤΟΥ '21 ΠΑΝΤΕΛΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Μετά την αποτυχία της Επανάστασης στη Μακεδονία και στον 'Ολυμπο, οι αγωνιστές κατέβηκαν στη νότια Ελλάδα, προσφέροντας ό,τι μπορούσαν στο μεγάλο Αγώνα.

Οι νότιοι Έλληνες, ταυτίζοντάς τους με τους γόνους των θρυλικών κλεφταρματολών του Ολύμπου, τους αποκάλεσαν όλους σχεδόν Ολύμπιους. Η διάδοση του πατριδωνυμικού «Ολύμπιος» ήταν αρκετά πλατιά. Για να δούμε το μέγεθός της, αρκεί μόνο να αναφέρουμε ότι ο Αθανάσιος Βλαχομιχάλης Ολύμπιος¹ καταγόταν από την Ιερισσό, καθώς το βλέπουμε στο φάκελό του, που σώζεται στο «Αρχείο των Αγωνιστών» της Εθνικής Βιβλιοθήκης (βλέπε στο κοντί 24).

Αυτή η πλατιά διάδοση του πατριδωνυμικού έχει ως αποτέλεσμα να μη μπορούμε να προσδιορίσουμε την ιδιαίτερη πατρίδα για όλους τους Ολύμπιους αγωνιστές του 1821, των οποίων σώζεται ο φάκελος στο «Αρχείο των Αγωνιστών».

Μία από τις περιπτώσεις στις οποίες προαναφερθήκαμε είναι και η περίπτωση του αγωνιστή Παντελή Δημητρίου Ολύμπιου. 'Ο,τι μπορούμε να γνωρίζουμε αυτή τη στιγμή γι' αυτόν, είναι τα στοιχεία που μας παρέχει ο φάκελός του, διότι είναι άγνωστος βιβλιογραφικά².

Για τον τόπο και για το χρόνο της γέννησής του, για την προεπαναστατική δράση του και για την οικογενειακή κατάστασή του, δεν έχουμε ειδήσεις. Εξετάζοντας, όμως, ορισμένα στοιχεία των εγγράφων του, βγάζουμε κάποια συμπεράσματα.

Το γεγονός ότι αναδείχτηκε αμέσως με την έναρξη του Αγώνα μπουλουξής (=λοχίας), και αναγνώρισαν έτσι τις ηγετικές ικανότητές του, σημαίνει ότι είχε πολεμική πείρα, την οποία πρέπει να είχε αποχτήσει κοντά σε κάποιο αρματολικό ή κλέφτικο σώμα.

1. Ευκαιριακά πρέπει να σημειώσουμε ότι η τοποθέτηση αυτού του αγωνιστή στη βιογραφική παρουσίαση των Θεσσαλών και των Ολύμπιων αγωνιστών του 1821 από το Νίκο Γιαννούλη («Θεσσαλικά Χρονικά» 12,1979,138) είναι άσχετη με την πραγματικότητα.

2. Μοναδική εξαίρεση, από ό,τι είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η σύντομη αναφορά στον Παντελή Δημητρίου στα «Θεσσαλικά Χρονικά» 12 (1979) 141.

Το ότι, ακόμα, συντηρούσε για 4 χρόνια τους 40-50 στρατιώτες του, και το γεγονός ότι στάθηκε γενναιόδωρος και πονόψυχος και απελευθέρωσε «περισσά» γυναικόπαιδα, που είχαν αιχμαλωτιστεί από τους Τούρκους στις μάχες στο μοναστήρι του Παρνασσού «Αγία Ιερουσαλήμ», μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι είχε οικονομική άνεση.

Κατεβαίνοντας στη Στερεά Ελλάδα, είχε μαζί του και δύο αδερφούς του: τον Θεόδωρο, που σκοτώθηκε στο Νεόκαστρο, και τον Κωνσταντίνο, που σκοτώθηκε και αυτός στην Αταλάντη.

Πότε ακριβώς έφτασε στη Στερεά Ελλάδα, μένει αδιευκρίνιστο. Οπωσδήποτε, όμως, έφτασε αμέσως μετά (χωρίς να αποκλείεται να βρισκόταν από πιο νωρίς εκεί) την έκρηξη της Επανάστασης, αφού πήρε μέρος στην πολιορκία της Βουδουνίτσας, που έγινε στο διάστημα 6 έως 18 του Απρίλη του 1821.

Σε όλη την επαναστατική περίοδο πήρε μέρος, πάντοτε ως λοχίας, σε πολλές μάχες κάτω από τις διαταγές του Διάκου, του Ν. Πανουργιά, του Γ. Δυοβουνιώτη, του Β. Μπούσγου, του Καραϊσκάκη, του Μακρυγάννη και του Χατζηπέτρου. Στη μάχη της Αράχοβας (24-11-1826) πληγώθηκε στο αριστερό πόδι, και στο Μεσολόγγι στο δεξί χέρι.

Με τη λήξη του Αγώνα κατατάχτηκε (άγνωστο πότε) στη Χωροφυλακή, για να ζήσει την οικογένειά του, και ως συνταξιούχος πια ενωμοτάρχης εγκαταστάθηκε στη Λαμία. Στα 1865 υπόβαλε διαμέσου της νομαρχίας της Φθιωτιδοφωκίδας τα πιστοποιητικά του στην «Επιτροπή των Εκδουλεύσεων», για να λάβει κάποια ενίσχυση από το Κράτος σε κτήματα από τις λεγόμενες «εθνικές γαίες».

Από τη μελέτη των πιστοποιητικών του φακέλου του βγαίνει το συμπέρασμα ότι είχε ζητήσει αρωγή από το Κράτος και στα 1845, χωρίς όμως αποτέλεσμα, όπως είχε συμβεί άλλωστε με τους περισσότερους αγωνιστές του 1821.

Τελικά η επιτροπή τον κατέταξε στους υπαξιωματικούς της Β' τάξης με αριθμό του Μητρώου 1.790, ενώ ο παλιός αριθμός του ήταν 4.009. Τι ακριβώς πέτυχε με τις ενέργειές του δεν μπορούμε να το ξέρουμε. Ακόμα δεν ξέρουμε αν πέθανε στη Λαμία και πότε.

Τα 5 ανέκδοτα έγγραφα του φακέλου «Παντελής Δημητρίου Ολύμπιος», που βρίσκονται στο κουτί 157 του «Αρχείου των Αγωνιστών» είναι τα παρακάτω:

1) Η αίτησή του, με χρονολογία 10-7-1865, με την οποία συνυπόβαλε τα 4 πιστοποιητικά του προς τη νομαρχία της Φθιωτιδοφωκίδας. Κάνει λόγο για τους δύο αδερφούς του, για την οικονομική επιβάρυνση που είχε για 4 χρόνια πληρώνοντας τους στρατιώτες του, και ζητεί να του δώσουν «εθνικές γαίες» ως ενίσχυση για όσα πρόσφερε στην Πατρίδα.

2) Σε αντίγραφο, το πιστοποιητικό της 20-12-1840, του δημοτικού συμβουλίου της Δαυλίδας (σήμερα Δαύλεια της Βοιωτίας), επικυρωμένο στις 19-7-1865 από τον τότε δήμαρχο της Λαμίας. Οι δημοτικοί σύμβουλοι της Δαύλειας, που είχαν υπηρετήσει στο σώμα του Παντελή Δημητρίου, πιστοποιούν ότι πήρε μέρος στην Επανάσταση από την αρχή έως το τέλος της και ότι πολέμησε κάτω από τις διαταγές του Διάκου, του Ν. Πανουργιά, του Γ. Δυοβουνιώτη, του Β. Μπούσγου και του Καραϊσκάκη σε πολλές μάχες, όπως στη Βουδουνίτσα, στο Δερβένι Φούρκα, στην Αλαμάνα, στη Γραβιά, στα Βασιλικά, στο μοναστήρι του Παρνασσού «Αγία Ιερουσαλήμ» (7-4-1825), στην Άμπλιανη (14-7-1824), στην Αράχοβα, όπου και πληγώθηκε στο αριστερό πόδι (24-11-1826), και στην Αθήνα.

3) Σε αντίγραφο, το πιστοποιητικό της 3-7-1842, που φέρνει τις υπογραφές του Μακρυγιάννη, του Χατζηπέτρου, του Ρούκη και του Κοντοσόπουλου. Το αντίγραφο είναι κι αυτό επικυρωμένο στις 19-7-1865 από τον τότε δήμαρχο της Λαμίας.

Ο Μακρυγιάννης πιστοποιεί ότι είχε μαζί του το λοχία Δημητρίου με 50 περίπου στρατιώτες, στις μάχες: του Νεόκαστρου, της Αράχοβας και της Αθήνας.

Ο Χατζηπέτρος πιστοποιεί ότι τον είχε μαζί του, όταν ήταν με τον Καραϊσκάκη στο Μεσολόγγι, στην Αράχοβα, στο Δίστομο και στο Κερατσίνι του Πειραιά. Στο Μεσολόγγι πληγώθηκε στο δεξί χέρι, ενώ στην Αράχοβα στο αριστερό πόδι.

Επιπλέον πιστοποιείται ότι ο Δημητρίου πλήρωνε τους μισθούς στους στρατιώτες του, χωρίς να αποζημιωθεί γι' αυτό έως το 1842, και ότι ήταν ανδρείος, γενναιόψυχος και αφοσιωμένος στο καθήκον του.

4) Σε αντίγραφο, το πιστοποιητικό της 20-7-1842, του συμβουλίου του μοναστηρίου «Αγία Ιερουσαλήμ», επικυρωμένο κι αυτό στις 19-7-1865 από τον τότε δήμαρχο της Λαμίας. Οι μοναχοί, που έζησαν τα πολεμικά γεγονότα τα οποία σημειώθηκαν στο μοναστήρι τους, πιστοποιούν ότι ο Δημητρίου με το σώμα του πήρε μέρος στις 3 μάχες που έγιναν στο μοναστήρι κάτω από τις διαταγές του Δυοβουνιώτη, του Ν. Πανουργιά και του Β. Μπούσγου. Και εκεί πολέμησε με γενναιότητα. Επιπλέον εκεί απελευθέρωσε από τους Τούρκους, μόνο με δικά του χρήματα, αρκετά γυναικόπαιδα, που είχαν αιχμαλωτιστεί.

5) Σε αντίγραφο, το πιστοποιητικό της 29-8-1842, που υπογράφουν ο Γ. Δυοβουνιώτης και ο Β. Μπούσγος, επικυρωμένο κι αυτό στις 19-7-1865 από τον τότε δήμαρχο της Λαμίας.

Οι δύο αρχηγοί πιστοποιούν ότι ο Παντελής Δημητρίου πήρε μέρος στην Επανάσταση από την αρχή έως το τέλος της ως λοχίας με 40 περίπου στρατιώτες. Κάτω από τις διαταγές τους πολέμησε στη Λιβαδειά, στα Βα-

σιλικά, στη Βουδουνίτσα, στην Αλαμάνα, στη Νευρόπολη (της Καρδίτσας), στο Δαδί (σήμερα Αμφίκλεια), στην 'Αμπλιανη, στην «Αγία Ιερουσαλήμ», στη Στυλίδα, στην 'Αμφισσα και στη Γραβιά. Επιπλέον πιστοποιούν και αυτοί την τιμιότητά του, την ανδρεία του, την πειθαρχικότητά του και ότι πλήρωνε τους στρατιώτες του από τα δικά του χρήματα.

Στην έκδοση των εγγράφων που ακολουθούν κρατήσαμε την ορθογραφία τους.

1

Λαμία τὴν 10 Ἱουλίου 1865

Περὶ ἀποστολῆς τέσσαρας παλαιὰς

Στρατιωτικάς ἀποδείξεις

Πρὸς τὴν Β(ασιλικὴν) Νομαρχίαν

Φθιώτιδοφωκίδος.

Λαμβάνω την τιμὴν ν' ἀναφέρω ὅτι, ασθενής ὡν ὁ ὑποφαινόμενος πρὸς ἐνὸς περίπον μηρός, δὲν ἡδυνήθη νὰ διευθύνω ἱεραρχικῶς πρὸς τὸν κύριον Πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῶν ἐκδονλεύσεων τοῦ Ἱεροῦ παλαιοῦ ἀγῶνος Σεβ(αστῆς) Στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς τὰς ἀνηκούσας παλαιὰς πιστοποιήσεις μον, ἀναλαβὼν ἥδη διευθύνω συνημμένως τέσσαρα ἀντίγραφα παλαιῶν πιστοποιητικῶν μον, καὶ παρακαλῶ τὴν Σεβ. Νομαρχίαν ἵνα ενδεστομένη διευθύνη τὴν παρούσαν αἴτησίν μον ὁμοῦ μὲ τὰ τέσσερα ἔγγλειόμενα πιστοποιητικά, πρὸς σ. 2 τὸν κύριον Πρόεδρον, τῆς ἐπὶ τῶν / Στρατιωτικῶν ἐκδονλεύσεων τοῦ 'Ιεροῦ ἀγῶνος Στρατιωτικῆν ἐπιτροπήν, ὅπως ενδεστομένη ἡ Σεβ. ἐπιτροπὴ τῆς Β(ασιλικῆς) Κυβερνήσεως, ὃστερον ἀπό τόσας πληγὰς ὃποῦ ὑπέφερον καὶ ὃστερα ἀπό τόσας χρηματικὰς θυσίας, καὶ ὃστερον τέλος πάντων ἀπό δύω αὐτοδέλφους μον ὃποῦ ἔχασα εἰς τὸν 'Ιερὸν ἀγῶνα τὸν μὲν Κωνσταντῖνον εἰς Ἀταλάντην, τὸν δὲ Θεόδωρον εἰς Νεόκαστρον, ενδεστηθῆ καὶ μὲ ἀνταμοίψη καὶ ἀποζημιώση τῶν χρημάτων τὰ ὃποῖα ἐπλήρωνα τότε εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν διοίκησίν μον Στρατιώτας διὰ μισθοὺς τέσσαρα δλόκληρα ἔτη, συμφώνως μὲ τὰς συνημμένας τέσσαρας παλαιὰς ἀποδείξεις μον καὶ μὲ ἀποζημιώση (δύο λέξεις δυσανάγνωστες) τουλάχιστον μὲ ἔθνικὴν γῆν σ. 3 καθόσον δὲν ἔχω τοιαύτην μήτε σπιθαμήν, καὶ εἰμὶ / οἰκογενειάρχης.

[Ἐπι]προσθέτως ἀναφέρω ὅτι ἔὰν ἡ Σεβ. ἐπιτροπὴ νομίσῃ ἀναγκαιούσας καὶ τὰς πρωτοτύπους ἀποδείξεις μον, τὰς ἔχω εὑκαίρους καὶ εἰμε ἔτοιμος νὰ τὰς παρουσιάσω καὶ αὐτάς.

Ἐξελπις ὡν εἰς τὴν δικαίαν
ταύτην αἴτησίν μον
ὑποσημειοῦμαι ενδεβάστως
ἀπόστρατος ἐνωμοτάρχης
Παντελῆς Δημητρίου

2

(ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ)

Τὸ

Λημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Δήμου τῆς Δουλίδας [τῆς] ἐπαρχίας Βοιωτίας, συνιστάμενον ἀπὸ τοὺς Δημοτικὸν Συμβούλους, Γεώργιον Ντολάκαν, Γεώργιον Ἐγγλέζον Δημήτριον Ἀθανασίον, Ἀθανάσιον Γκόλφην, Γεώργιον Σίδερην καὶ Ἀναγνώστην Καραμπέτζον.

Πιστοποιεῖ δτι ὁ ἐνωμοτάρχης Παντελῆς Δημητρίου Ὁλύμπιος δράξας τὰ ὅπλα εἰς χείρας τον, ὑπηρέτησεν Στρατιωτικῶς τὴν Πατρίδα εἰς τὸν ὑπὲρ [τῆς] ἀνεξαρτησίας ἀγῶναν ἵερὸν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ τέλους της, διατελῶν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν τῶν τότε ὅπλαρχηγῶν Διάκον, Νάκον Πανούργια, Γεωργίον Δυοβούνιώτη, Βασιλείον Μπούζγον, Γεωργίον Καραϊσκάκη, πάντοτε ὡς Μπουλούξης (=λοχίας) ἐπὶ κεφαλῆς ὅν εἰς διαφόρους Στρατιώτας [μεθ'] ὅν καὶ οἱ ὑποφαινόμενοι καὶ διάφοροι ἀκόμη συνδημόται μας ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν, τοῦ εἰρημένου ἐνωμοτάρχου Παντελῆ Δημητρίου εἰς τὰς κατὰ τῶν ὅθωμαν Μάχας Μπουντουνήτζα (=Βουδουνίτσα), Δερβὲν Φούρκα, ἀλαμάνα, Γραβιά, Βασιλικά, Ἄγιας Ἰερονσαλήμης, Ἀμπλιανη, Ἀράχωβας, Ἀθηνῶν, κλπ. ὁ ὅποιος ἐπληγώθη εἰς τὸν ἀριστερόν τον πόδα παρὰ τῶν ὅθωμαν εἰς τὴν μάχην Ἀράχωβας εἰς τὸν φόνον τοῦ Μουστάμπεη, ὁ ὅποιος ἐξώδευσεν ἀρκετὴν ποστήτητα χρηματικὴν κατάστασιν ἀφ' ἔαντού του, πληρώνωντας εἰς τοὺς Στρατιώτας τόσον ἡμᾶς καθώς καὶ διαφόρων ἀκόμη Στρατιωτῶν, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν ἀποζημίωσιν ἀπὸ καμίαν ἀρχήν, ἔχων πάντοτε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον εἰς ὅλας τὰς Μάχας περίπου ἀπὸ πεντήκοντα Στρατιώτας φερόμενος πάντοτε μὲ μεγίστη τιμοτητα εἰς τοὺς πολίτας χωρὶς νὰ φέρῃ πώποτε οὔτε τὴν παραμικρὰν ἐνώχλησιν εἰς κανὲν ἀτομον. Τοῦτο γνωρίζοντες καὶ αὐτοφεὶ εἰδόντες εἰς βάρος τῆς συνειδήσεως μας πιστὸν ἀγωνισθέντα τὴν Πατρίδα Στρατιωτικὸν καὶ παλαιὸν Μπουλούξην (=λοχίαν), κάμνωμεν δῆλον διὰ τοῦ παρόντος πιστοποιητικοῦ χάριν τῶν ἐκδούλευσεών του, τῆς τιμιότητός του καὶ [τῆς] ἀμέμπτον διαγωγῆς του, τὸ ὅποιον καὶ δίδομεν, τοῦ αἰτήσαντος αὐτοῦ ἐνωμοτάρχου Παντελῆ Δημητρίου διὰ νὰ τὸ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει εἰς κάθε περίστασιν.

'Ἐν Δανλίδι τὴν 20 Δεκεμβρίου 1840

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Δήμου [τῶν] Δανλιέων

Διὰ τὸν ἀγράμματον P. Ντολάκαν, Εναγγέλης Νικολάου, αὐτὸς δὲ σταυρο-
σημειοῖ + Γεώργιος Ἐγγλέζης

Δ. Ἀθανασίον

Ἀναγνώστης Καραμπέτζος

Διὰ τὸν ἀγράμματον Γ. Σιδέρη, Ν. Τζιμτζιλῆς αὐτὸς δὲ σταυροσημειοῦ +
Διὰ τὸν ἀγράμματον Ἀθ. Γκόλφην
Φώτης Παπαγεωργίου, αὐτὸς δὲ σταυροσημειοῦ.

Ἡ Δημαρχία [τῶν] Λαυλέων

Πιστοποιεῖ τὸ γνήσιον τῶν ἀνωτέρω ὑπογραφῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβούλιον τοῦ Δήμου τῶν Λαυλέων. Προσέτι πιστοποιεῖ καὶ ὁ ὑποφαινόμενος
 σ. 2 εἰς βάρος τῆς συνειδήσεώς μον ὅτι ὁ εἰρημένος / ἐνωμοτάρχης Παντελῆς Δημητρίου γνωρίζομεν καὶ αὐτοφεί εἰδόντες ὅντες καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν τον, καὶ οἱ λοιποὶ συνδημότες μας εἰς δλας τὰς ἀνωτέρω μάχας περίπον ἀπὸ πεντήκοντα Στρατιώτας ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον πάντοτε ὅπον τότε συναγωνιζόμενος κατὰ τῶν ὅθωμαν ἔδειξεν αἰσθημα ἀνδρείας γενναιοψυχίας καὶ ζῆλον πατριωτισμοῦ. ἔξιος ἐπαίνου. -

Ἐν Λαυλείᾳ τὴν 20 Δ(εκεμ)βρίου 1840

(Τ.Σ.) *N. Τζιμτζιλῆς*

*"Οτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἔξαχθὲν
ἐκ τοῦ ἐνώπιον μας παρουσιασθέντος
δμοίον πρωτοτύπῳ.*

Λαμία τὴν 19 Ἰουλίου 1865

'Ο Δήμαρχος [τῶν] Λαμιέων

(Τ.Σ. η υπογραφὴ δυσανάγνωστη)

3

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΕΚΔΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΑΧΩΝ¹

Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀρχηγοπλαρχῆροὶ εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος εἰς βάρος τῆς συνειδήσεώς μας καὶ ἀπαραβιάστον γνώμης ὅτι ὁ Παντελῆς Δημητρίου Ὀλύμπιος, νῦν ἐνωμοτάρχης δράξας τὰ ὅπλα εἰς χείρας του ὑπηρέτησεν στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱερὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ τέλους της, παρενρέθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ὑποφαινομένων Μπουλούξης (=λοχίας) καὶ ἐπικεφαλῆς εἰς πεντήκοντα περίπον στρατιώτας ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον πάντοτε. Παρενρέθη εἰς τὰς Μάχας ὡς ἀκολούθως μὲ τὸν ὑποφαινόμενον Μακρυγιάνην παρενρέθη εἰς τὰς μά-

1. Ο τίτλος είναι μικρογράμματος.

- χας Νεοκάστρου, Ἀράχωβας, καὶ ἀθηνῶν, πάντοτε Μπουλλούξης, ἔχων καὶ τὸν ἀνωτέρῳ ἀριθμὸν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τὸν εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρῳ μάχας παρομοίως παρενρέθη καὶ εἰς τὰς ἀκολούθους μάχας καὶ μὲ τὸν ὑποφαινόμενον Χρηστόδουλον Χατζῆ Πέτρου καὶ μὲ τὸν μακρίτην διπλαρχηγὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην εἰς Μεσολόγγιον, εἰς ἀράχωβα, εἰς Δίστομον καὶ εἰς Κερατζίνη [τῶν] Ἀθηνῶν, ὁ ὄποιος ἦτορ / σ. 2 Μπουλλούξης, ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τὸν πεντήκοντα περίπου στρατιώτας εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρῳ Μάχας, ὁ ὄποιος ἐπληγώθη εἰς τὴν δεξιάν τὸν χείραν εἰς τὴν μάχην [τοῦ] Μεσολογγίου παρὰ τῶν δθωμανῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν μάχην [τῆς] Ἀράχωβης τῆς Ἐπαρχίας Βοιωτίας, ἐπληγώθη εἰς τὸν ἀριστερὸν τὸν πόδα παρὰ τοῖς δθωμανοῖς [τοῦ] Μουστάμπεη, καὶ ἐκινδύνευσε μάλιστα ἔως ὅτου νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν ταύτην, ὅπου εἰσέτι πάσχει ἐκ τῆς εἰρημένης πληγῆς, ὁ ὄποιος ἐξώδευσεν ἀρκετὴν ποσότητα χρημάτων πληρώνων μισθοὺς εἰς τὸν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τὸν στρατιώτας ἐξ ἴδιων του, χωρὶς ῥὰ ἀποζημιωθῇ ἀπὸ καμίαν ἀρχήν, καὶ ὅστις συναγωνιζόμενος τότε κατὰ τῶν δθωμανῶν, ἔδειξεν αἰσθημα ἀνδρείαν γενναιοψυχίαν, μεγίστην ἀφοίωσιν καὶ ξῆλον πατριοτισμοῦ ἀξιον ἐπαίνου, ὁ ὄποιος ἐφέρθη πάντοτε πρόθυμος εἰς τὰς διατάξεις τῶν ὑποφαινομένων, χωρὶς νὰ φέρῃ πώποτε οὕτος τὴν παραμικρὰν ἐνόχλησιν εἰς κανέν τοπομον. Τοῦτο γνωρίζοντες καὶ αὐτῷ φεύγειν εἰδόντες, καὶ πιστῶς ἀγωνισθέντα ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, ὡς Μπουλλούξης παλαιὸς σταθεὶς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του, φέρων ὑπὲρ τὸν πεντήκοντα στρατιώτας, χάριν ἀπάντων τούτων τῶν ἐκ- σ. 3 δούλευσέων / του καὶ [τῆς] ἀμέμπτον διαγωγῆς του, δηλοποιοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν πιστοποιητικοῦ, τὸ ὄποιον καὶ δίδομεν εἰς τὸν αἰτήσαντα ἐνωμοτάρχην Παντελή Δημητρίου Ὁλυμπίου, διὰ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει εἰς κάθε περίστασιν.

Τὴν 3η 7βρίον 1842

'Ἐν Ἀθήναις   οἱ ἀξιωματικοὶ¹
                         Μακρογιάννης
                         Συνταγματάρχης
                         Χριστόδουλος Χατζῆ Πέτρου
                         Συνταγματάρχης

²Ἐπικυροῦται τὸ γνήσιον τῶν ἀνωτέρων
δύο ὑπογραφῶν τοῦ κ. Μακρογιάννη καὶ Χρηστοδ. Χ' Πέτρου

'Αθῆναι τὴν 7 βρίον 1842

'Ο Δήμαρχος [τῶν] Ἀθηνῶν
(Γ.Σ.)   A. Πετράς

³Ιωάννης Ρούκης ἀντισυνταγματάρχης
A. Κοντοσόπουλος ταγματάρχης

⁴Ἐπικυροῦται τὸ γνήσιον τῶν ἀνωτέρων δύο ὑπογραφῶν τοῦ ἀντισταυρ-

ματάρχον I. Ρούκη καὶ τοῦ ταγματάρχον A. Κοντοσοπούλου.

*Ἐν Δανλία τὴν 3 ὀβρίου 1842

‘Ο Δήμαρχος [τῆς] Χαιρωνείας

(Τ.Σ.) A. Σπυρόπουλος /

σ. 4

*“Ο, τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἔξαχθὲν ἐκ
τοῦ ἐνώπιον μας παρουσιασθέντος ὅμοίον
πρωτοτύπου.*

Λαμία τὴν 19 Ἰουλίου 1865

‘Ο Δήμαρχος [τῆς] Λαμίας

(Τ.Σ. η υπογραφὴ δυσανάγνωστη)

4

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΕΚΛΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΑΧΩΝ¹

Τὸ Συμβούλιον τῆς Μονῆς Ἱερονσαλῆμ τῆς Ἐπαρχίας Βοιωτίας συνιστάμενον, ἐκ τοῦ πάτερ Εὐγενίου Ἡγουμένου-παππα Ἰωσῆφ - παππαλέοντος - καὶ λοιπῶν πατέρων παππα ἀγάπιον, παππα Παρθένιον - Πορφύριον - αὐξέντιον Διάκον, Παννούτιον Διάκον, Νικηφόρον, Νίκανδρον, Παπαῖον, Χρήσανθον Διάκον καὶ Ἰωακὴμ Μόναχον, πιστοποιοῦμεν ἐν συνηδίσει καὶ τιμῇ καὶ ἀπαραβίαστον γνώμης ὅτι ὁ ἐνωμοτάρχης Παντελῆς Δημητρίου παρενέρθη καὶ εἰς τὰς τρεῖς συνκροτηθείσας πεισματώδεις καὶ αἱματοχειρᾶς συμβάσας κατὰ τὸν δθωμανῶν μάχας ἐπὶ τῆς Μονῆς ταύτης εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος Ἱερὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος, φέρων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον πεντήκοντα περίπον Στρατιώτας ὡς καὶ διάφορον πατέρες τῆς Μονῆς ταύτης ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον δυτες, Μπουλούξης (= λοχίας) πάντοτε ὥν καὶ οὗτος ὑπὸ τὰς ἀμέσους δηγίας, τῶν τότε δπλαρχηγῶν κυρ[ίων] κυρ. Συνταγματαρχῶν Γεωργίου Διοβούνιώτη, Νάκον Πανοργιὰ καὶ κυρ. ταγματάρχον Βασιλείου Μπούζγου πάντοτε ὡς Μπουλούξης, δπον τότε συναγωνιζόμενος κατὰ τοὺς δθωμανὸνς πάντοτε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον. Στρατιώτικῶς ἔδειξεν αἰσθημα ἀνδρείας γενναιοψχίαν καὶ ζῆλον πατριωτισμοῦ ἄξιον ἐπάνον, τοῦτο γνωρίζοντες καὶ αὐτοφεὶ εἰδόντες κάμνωμεν δῆλον διὰ τοῦ παρόντος πιστοποιητικοῦ τὸ δποῖον καὶ δίδομεν τοῦ αἰτήσαντος αὐτῷ Παντελῆ Δημητρίου ἐνωμοτάρχον διὰ τὸν πρὸς τὸν ὑπὲρ [τῆς] ἀνεξαρτησίας Ἱερὸν ἀγῶνα ἐνθουσιασμὸν καὶ Μάχας σ. 3 τον δ δποῖος ἐφέρθη τότε μὲ τημίον χαρακτήραν καὶ / μὲ ἀμεμπτον διαγωγὴν χωρὶς νὰ φέρῃ τὴν παραμικρὰν ἐνώχλησιν εἰς κανὲν πολίτην δ δποῖος ἐξώδενσεν καὶ ἀρκετὴν ποσότητα χρηματικὴν κατάστασιν πληρώνων

1. Ο τίτλος είναι μικρογράμματος.

μισθούς εἰς διαφόρους Στρατιώτας χωρὶς νὰ ἀποζημιωθῇ ἀπὸ καμμία ἀρχὴ ὅπου εὶς τὰς τρεῖς ταύτας Μάχας ὅπον ἐσυνέβησαν εἰς τὴν εἰρημένην Μονῆν ἐλευθέρωσε περιστὰ γυναικόπεδα ἀπὸ τὰς χείρας τῶν ὀθωμανῶν καὶ δὲν ἐχμαλωτίσθησαν παντάπασι. Χάριν δὲ τῆς τιμοτητός του καὶ ἀμέμπτον διαγωγῆς, τοῦ δίδωμεν τὸ παρὸν διὰ νὰ τὸν χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

'Η Μονὴ Ἰερουσαλήμ τοῦ Δήμου
Χαιρωνείας τὴν εἰκοστήν Ιουλίου τοῦ χιλιοστοῦ δικτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ δευτέρου
ἔτους (=20-7-1842).
Τὸ Συμβούλιον τῆς εἰρημένης Μονῆς
Οἱ λοιποὶ πατέρες διάκονοι καὶ μοναχοί. -

Παρθένος	'Ο Ἡγούμενος Ευγένιος
παπὰ Πορφύριος	παππᾶ Ἰωσήφ
Παννούτιος ιεροδιάκονος	παππαλεόντιος
παππᾶ Ἡσαΐας	παππα Ἡσαΐας
ἀγάπιος προηγουμένου	Nίκανδρος
αδεξέντιος ιεροδιάκονος	παππα[πα]ΐσιος
Χρήσανθος ιεροδιάκονος	'Ιωακῆμος
'Ἐπικυροῦται ἡ γνησιότης τῶν ἀνωτέρω δεκατριῶν ¹	
ὑπογραφῶν τῶν πατέρων τῆς Μονῆς Ἰερουσαλήμ	
Δαύλια τὴν 8 αὐγούστου 1842	
'Ο Δήμαρχος [τῆς] Χαιρωνείας	
(Τ.Σ.) A. Σπυρόπονλος	

σ. 4

"Οτι ἀκριβές ἀντίγραφον ἔξαχθὲν ἐκ τοῦ
παρονσιασθέντος ἐνώπιον μας, ὅμοίον πρωτοτύπου.
Λαμία τὴν 19 Ιουλίου 1865
'Ο Δήμαρχος [τῶν] Λαμιάων
(Τ.Σ. υπογραφὴ δυσανάγνωστη)

5

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΕΚΔΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΑΧΩΝ²

Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀρχηγοπλαρχηγοὶ εἰς τὸν ὑπέρ [τῆς] ἀνεξαρτησίας ιερὸν ἀγῶνας τῆς Ἑλλάδος, εἰς βάρος τῆς συνειδήσεώς μας καὶ ἀπαραβιάστου γνώ-

1. Δεν είναι 13 αλλά 14 οι υπογραφές.

2. Ο τίτλος είναι μικρογράμματος.

μης, δτι ὁ Παντελὴς Δημητρίου νῦν ἐνωμοτάρχης, δράξας τὰ δπλα εἰς χεῖρας τον ὑπηρέτησεν Στρατιωτικῶς τὴν Πατρίδα εἰς τὸν ὑπὲρ [τῆς] ἀνεξαρτησίας ἱερὸν ἄγῶνα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1829 ἔτους ὧν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ὑποφαινομένων ὡς Μπουλούκης, ἐπὶ κεφαλῆς τεσσαράκοντα περίπου στρατιωτῶν ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον πάντοτε. Παρενρέθη εἰς τὰς ἀκολούθους Μάχας, εἰς Λεβαντήν, εἰς Βασιλικά, εἰς Μποτοννίτζα (=Βουδουνίτσα), Ἀλαμάνα, Νευρόπολιν, Δαδί, ἀμπλιανη, Ἀγίας Ἱερουσαλίμης Μονῆς, Στυλίδα καὶ ἀμφισσα, καὶ Πενταώρια (;) καὶ Γραβιάς κλπ. Εἰς τὰς ἀνωτέρω μάχας, παρενρέθη πάντοτε ἐπὶ κεφαλῆς καὶ Μπουλούκης μὲ τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν στρατιωτῶν ὧν καὶ οὗτος ὑπὸ τὴν ἀμεσον ὁδηγίαν μας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ δποῖος ἔδειξεν πάντοτε τὴν μεγαλιντέραν ἀνδρείαν καὶ γενναίαν ἀπόφασιν εἰς τὰς ἀνωτέρω μάχας, φερόμενος πάντοτε μὲ μεγίστην τι-

σ. 2 μιστήτα εἰς τοὺς πολίτας δεικνύοντας /μεγίστην ὑπακοὴν καὶ προθυμίαν εἰς τὰς διατάξεις τῶν ὑποφαινομένων, χωρὶς νὰ φέρει πώποτε οὔτε τὴν παραμικρὰν ἐνόχλησιν εἰς κανὲν ἀτομον, δ ὅποῖος ἔξαδενσε καὶ ἀρκετὴν ποσότητα χρηματικὴν κατάστασιν πληρώνων εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τον στρατιωτας εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω μάχας ἀφ' ἐαντοῦ τον, χωρὶς νὰ ἀποζημιωθῇ ἀπὸ καμμίαν ἀρχῆν.

Τοῦτο γνωρίζοντες οἱ ὑποφαινόμενοι καὶ αὐτοφεὶ εἰδόντες εἰς τὰς ἀνωτέρω μάχας πιστῶς ἀγωνισθέντα εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπὲρ τῆς πατρίδος Στρατιωτικὸν καὶ παλιὸν Μπουλούκην κάμνωμεν δῆλον διὰ τοῦ παρόντος πιστοποιητικοῦ χάριν τῆς τιμιότητός τον καὶ [εἰς τὴν] ἀμεμπτον διαγωγὴν τὸ δποῖον καὶ δίδωμεν τῷ αἰτήσαντι αὐτῷ Παντελὴ Δημητρίου Ὁλυμπίου ἐνωμοτάρχον διὰ νὰ τὸν χρησιμεύσῃ ἔνθα δεῖ εἰς κάθε περίστασιν.

Ἐν Λεβαδείᾳ τὴν εἰκοστὴν ἐννάτην αὐγούστου
τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ δευτέρου
ἔτους (=29-8-1842).

οἱ ἀξιωματικοὶ

Γ. Δυοβονιώτης Συνταγματάρχης

Β. Μπούζγος ταγματάρχης

Ἐπικυρούται τὸ γνήσιον
τῶν ἀνωτέρω ὑπογραφῶν Γ. Δυοβονιώτη συνταγ
ματάρχον καὶ Β. Μπούζγον ταγματάρχον

Ἐν Λεβαδείᾳ 29 αὐγούστου 1842

Ο Δήμαρχος [τῶν] Λεβαδέων

(Τ.Σ.) Λάμπρος Νάτσος

Ἐν ἀμφίσσῃ τὴν 18 ἦβρίου 1842

Νικολ. Πανονοργιάς Συνταγματάρχης

Ιω. Ρούκης Συνταγματάρχης

A. Κοντοσόπουλος Ταγματάρχης

*Ἐπικυροῦται τὸ γνήσιον τῶν ἀνωτέρω τριῶν
ὑπογραφῶν τοῦ α' Συνταγματάρχου Ἰω. Ρούκη καὶ [τοῦ] ταγμα-
τάρχου A. Κοντοσοπούλου καὶ τοῦ Συνταγματάρχου N. Πανούφγια.*

Δανλία τὴν 3 8βρίου 1842

Ο Δήμαρχος [τῆς] Χαϊδωνείας

(Τ.Σ.) A. Σπυρόπουλος

*O, τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ
συνημμένως, ἥμιν, παρουσιασθέντος πρωτοτύπου.*

Λαμία τὴν 19 Ἰουλίου 1865

Ο Δήμαρχος [τῶν] Λαμιαίων

(Τ.Σ. η υπογραφὴ δυσανάγνωστη)

ΚΩΣΤΑΣ ΣΠΑΝΟΣ

RÉSUMÉ

Costas Spanos, 5 documents inédits du combattant de 1821 Pantélis Dimitriou Olympios, originaire de la région d'Olympe.

L'auteur publie 5 documents inédits provenant de l'«Archive des Combattants» de la Bibliothèque Nationale d'Athènes. Ces documents fournissent des renseignements sur l'activité du combattant de la Révolution Grecque de 1821 Pantélis Dimitriou Olympios.

Pantélis Dimitriou Olympios, après le commencement de la Révolution, s'est trouvé en Stérea Hellas, et a participé dans plusieurs combats, avec une troupe de 40-50 combattants, sous les ordres de Diakos, de Panouryias, de Makriyiannis, de Karaïskakis, etc.

Après l'indépendance de la Grèce, il a servi à la Gendarmerie. En 1865 il a soumis au Gouvernement une demande avec 4 certificats en demandant un dédommagement.